

ดอกไม้ใบอรรณคดีไทย ๑๘

โดย บัณฑลอบ ๕๗ 27

๑๘ ใบไม้

พิกุลบุษราคัมตุ้มตาด เขียวหาดปลับพลองถวายหว่า
นมยอองนางแย้มโยทะกา พระอาพะยอุมเพ็องไฟ

อรรณคดี : रामเกียรติ

พระราชนิพนธ์ : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

หนึ่งผลไม้ ในวรรณคดี แห่งศรีไทย
เป็นผลไม้ ทรงสวย ด้วยลีลา

คือมะไฟ ในรามเกียรติ์ เพียรศึกษา
ชื่อพม่า Burmese grape เก็บกินดี

ชื่อวิทยาศาสตร์ Baccaurea ramiflora
ถิ่นกำเนิด Indonesia Malaysia ก็มี

ไม้วงศ์ มะขามป้อม Phyllanthaceae
ขึ้นงามดี ที่India และเมืองจีน

ปลูกทั่วไป หลายพื้นที่ มีมานาน
แบ่งสองชนิด มะไฟไทย มะไฟจีน

กลายเป็นไม้ พันธุ์บ้าน ตระการถิ่น
ผลเก็บกิน รสดี เมล็ดสีน้ำตาล

พันธุ์มะไฟ ไม้ยืนต้น ผลเหลืองอ่อน
พันธุ์ไข่เต่า ผลกลมรี ก้นแหลมครัน

พันธุ์เหรียญทอง ผลใหญ่ ให้รสหวาน
อีกสายพันธุ์ จากเมืองจีน ผิวสีม่วง

สรรพคุณ ของมะไฟ มากมายหนอ
ใช้มาลาเรีย ใช้ใบ ใช้หายห้วง

กินชุ่มคอ บำรุงธาตุ หัวดีหลดร่วง
โรคท้องร่วง อืดเฟ้อ เลอเหม็นคลาย

ใบรักษา กลากเกลือ โรคเรื้อนกวาง
แก้พิษฝี ทั้งภายนอก และข้างใน

โรคผิวหนัง อักเสบ เจ็บแสบไล่
ช่วยบรรเทา อาการไข้ คลายลมพิษ

ใช้ประดง โรคเรื้อม วัณโรค
ใช้รากสด หรือแห้ง แบ่งเบาพิษ

รวมทั้งโรค ปวดข้อสัน ตานข้างปลิด
ปวดเข้าขวิด พิษสลาย สมุนไพรดี

ประโยชน์ของ มะไฟ ใช้รับประทาน ทำน้ำปั่น ผลไม้ ไขมันใสสี
ผลมะไฟ ใช้แกง รสแรงดี วิตามินC จากมะไฟ ให้คอลลาเจน

คอลลาเจน เป็นสารช่วย สวยเปล่งปลั่ง ช่วยเสริมสร้าง ผิวพรรณ ตระการเด่น
มะไฟไทย สมุนไพรดี ที่เราเพื่อน แปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์ อาหารมากมี
มะไฟไทย มะไฟจีน กินดีเช่นกัน มะไฟไทย ผลไม้ปั่น หวานเปรี้ยวปรี่
มะไฟจีน ตากแห้ง แร่รสดี เราโชคดี มีมะไฟ ภูมิใจภูมิใจ

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

สูงทะมึน ยืนต้นเด่น เป็นทรงพุ่ม แลตะคุ่ม ซุ่มเขียว เกี้ยวปลายฟ้า
กลมพัด ระเบิดใบ วิไลตา มะไฟครา อ่าผลิผล ท้นขจี

ช่อดอกห้อย ร้อยกระจุก ชุกแน่นต้น ตามกิ่งลั่น วนปลายยอด สอดเหลืองสี
ชมพูแกม แซมหอมอ่อน ว่อนภูมรี รื่นรมย์ปรี่ดี คลีบาน สราญแดน

ผลเล็กกลม ห่มกำมะหยี่ ที่เปลือกอ่อน แลสลอน ซอนแทรก แยกเรียงแขวน
ผิวเปลือกบาง พรางเหลืองชุก กระจุกแน่น ฉ่ำล้ำแสน แม้นหวานเปรี้ยว เคี้ยวลิ้นคอ

อุดมวิตามิน กลิ่นหอม กล่อมเสมหะ ทั้งช่วยละ ลดไข้ ให้คลายหนอ
เกลื่อนกลากหาย สลายเริ่ม เสริมธาตุต่อ ผิวพรรณล่อ คลอผดุง จรุงใจ

มะไฟเดือนห้า ครายิน ถวิลอยาก น้ำลายพราว หากจิ้มพริกเกลือ เชื่อว่าใช่
คราได้เห็น เป็นจริงแท้ แน่แก่ใจ หาใดคล้าย ไม้ผล ตั้งตนปอง

เป็นสมุนไพร ไสวแดง ดอกเด่นจ้า ตามพนา คุณค่ามาก หลากล้ำพอง
ใช้บำรุงธาตุ ขาดประจำเดือน ให้เคลื่อนไหว ทั้งคุ้มครอง อุ่มดลูก รุกเชื้อโรควาย

หลากหลาย พืชพรรณ อันวิจิตรแหล่ง
ขาดสิ่งหนึ่ง ย่อมถึง ซึ่งสูญไป

ช่วยเติมแต่ง แห่งกุลเกื้อ เจือกันไว้
เฉกน้ำใจ มีไว้ มอบให้กัน

กุศล คำเพราะ

ผลไม้พื้นบ้านนั้นหลากหลาย
ชนิดหนึ่งผลพวงดงามตา

มีมากมายสารพันให้สรรหา
ปลุกนานมานั้นหรือคือมะไฟ

พืชพื้นเมืองท้องถิ่นปลูกกันมาก
มาเลเซียอินโดนีเซียอีกทั้งไทย

นำมาจากอินเดียเอเชียใต้
ปลูกทั่วไปต้นใหญ่ให้ผลดี

นิยมปลูกพันธุ์ไทยคือไข่เต่า
รสออกเปรี้ยวหวานอมผลกลมรี

เนื้อสีขาวอมชมพูสุดสี
อีกทั้งมีวิตามินกินปลอดภัย

อีกยังมีพันธุ์เหรียญทองของพื้นบ้าน
มะไฟจีนสายพันธุ์นั้นต่างไป

เนื้อไม่หวานผลใหญ่ดีสีขาวใส
ลำต้นใหญ่ผลสีเหลืองมีเปลือกบาง

ต้นมะไฟประโยชน์มากจากหลายส่วน
มีรสเปรี้ยวอมหวานไม่จี๊ดจาง

ผลนั้นล้วนของดีมีกว้างขวาง
ใช้เป็นยาได้หลายอย่างตามต้องการ

สรรพคุณผลใบนั้นใช้ได้

ยาแก้ไอขับลมย่อยอาหาร

โรคผิวหนังรังแคใช้มานาน

เป็นของหวานหรือกินสดรสชาติดี

ผลไม้พื้นบ้านปลูกกันไว้
ไม้เก่าแก่โบราณปลูกนานปี

ต้นมะไฟให้ร่มเงาตามวิถี
พืชพันธุ์นี้ปลูกไว้ได้ชื่นชม

อัญชลี ณ เชียงใหม่

กลอนมะไฟ มะเฟือง เรืองยุ่งยาก
คงยึดเยื้อ ยึดเนื้อหา นานนาคู

แต่งลำบาก จักเอ่ย เผยให้รู้
สมองทู่ ตีบตัน เกินบรรยาย

ลักษณะทาง พฤษศาสตร์ จัดวงศา
คิดขีดเขียน กาพย์กลอน แทบนอนตาย

อีกนานา ประการ นั้นหากได้
ด้วยว่าใช้...เวลา...นับเนิ่นนาน

เรื่อยเรื่อย เรียงเรียง เฉียงเฉไฉ
ปรับแก้ไข ภายหลัง นั่งตรวจทาน

แต่งตามใจ เจ้าของ แล้วลองอ่าน
ได้กลอนกานท์ ท้นส่ง ตรงเวลา

โกวิท ธีรวิโรจน์ (๑)

เมืองไทย ใหญ่อุดม สดุดรมรื่น
มวลแมกไม้ ใสสด แสงงดงาม

พบดาษดื่น ในผืนดิน ถิ่นสยาม
พบท้าวนิเวศน์ เขตคาม น้ำดินดี

มะไฟป่า มะไฟบ้าน นั้นพบเห็น
อดีตกาล ผ่านพ้น หมองหม่นมี

ผลมะเฟือง เหลืองอร่าม ที่งามงด
ยามคิดอยาก ใครจักลืม ชิมสักวัน

เจอวางขาย ในตลาด มากตาชด้น
รสชาติเปรี้ยว อมหวาน ซาบซ่าใจ

หอนาคาคิด..อดีตนี้..ที่ผันแปร
กินทิ้งทิ้ง ขว้างขว้าง ดังก่อนกาล

นานเหลือล้ำ สามสิบปี ที่ไม่เห็น
จักว่าไป คล้ายมนุษย์ สุดแสนเซย

ขอพากเพียร พยายาม อ่านตำรา
ถึงสาระ...สำคัญ...นั่นครึ่งเดือน

ยืนต้นเด่น...มากมาย...ในทุกที่
ในวันนี้ ที่ประจักษ์ หายากครัน

อีกมะไฟ หายหด อดประหวั่น
หายากนั้น ปัจจุบันนี้ ที่เป็นไป

ของพินพิน มีตื่นตื่น พบเห็นได้
มากมายล้น ผลมะไฟ ในวันวาน

ผลมะไฟ ไร่คนแล แค่เดินผ่าน
หาซื้อทาน....วันนี้.....มีมีเลย

ใช้พูดเล่น เป็นเรื่องขำ นำอ่างเอ่ย
ด้วยมิเคย เจอมะไฟ ไกลลืมเลื่อน

จักศึกษา เรื่องมะไฟ ใช้เลื่อนเปื้อน
หอนแซเชียน...คำมั่น...สัญญาไว้

ห่อนทท้อ..ขอฮึดสู้..ดูอีกครั้ง ด้วยมุ่งหวัง ตั้งจิต คึดมุ่งหมาย
เฝ้าสืบสาน กานท์กลอน มิคลอนคลาย ร่วมกับมิตร สหาย ไปแสนนาน

โกวิท ธีรวิโรจน์ (๒)

ปีนป่ายบน..ต้นไม้..ใจเต็นรัว ข่มความกลัว มัวหม่น ถูกคนทำ
คือน้องชาย ไวกุฉลิ่ง วิ่งไปมา ลูกของน้ำ คราอดีต คึดทบทวน
ตัวตนฉั่น นั้นหรือ คือเด็กน้อย แสนเรียบร้อย ถ้อยที ที่นี้กหวน
เรื่องปีนป่าย ไม่ถนัด ปัดคนชวน ท้องไส้มัน ปั่นป่วน มวนขึ้นมา

ณ วันหนึ่ง ซึ่งผ่าน นานล้นเหลือ ไม่น่าเชื่อ...ยังจำได้...ใช่มุสา
น้องกับฉัน..นั่นหนอ...ก็เฮฮา ตามประสา เด็กบ้านนอก หยอกล้อกัน

น้องวิ่งหนี...พีไล่...ถึงในสวน น้องปีนดวน จวนตัว มิม้วยัน
ต้นมะไฟ สูงใหญ่ ตามไม่ทัน น้องยิ้มหยัน ยั่วเย้า เราอับอาย
หยุดอยู่เฝ้า อ้ายเอ๋ย น้องเอ๋ยทำ เหตุไฉน ไม่ตามมา ซ้ำเหลือหลาย
อย่าครั้นคร้าม ยามนี้ นะพีชาย กินมะไฟ...ให้ชื่นฉ่ำ...หน้าฤดี

ข่มความกลัว มัวหม่น ขึ้นต้นไม้
แม้ต้องเพียร พยายาม ล้ามากมี

ขอปิ่นปาย...ไล่ทิ้ง...ตามถึงที่
แทบถวาย...กายพลี...มีย่อท้อ

พากเพียรไต่ ปายปิ่น แทบสิ้นพลัง
เหนื่อยเต็มที ถึงที่หมาย น้องชายรอ

สมดังหวัง...ตั้งจิต...คิดไว้หนอ
ไวปานวอก หลอกล่อ ถ่อลงพื้น

ต้องตัวสั้น...งั้นง...ตกใจยิ่ง
ปิ่นหน้าตั้ง พลังหมด อดทนยืน

นี่ก็ยากทิ้ง...ดิ่งกาย...ให้สุดฝืน
กลั่นสะอื้น บนคาบศบ จบไม่งาม

โกวิท ธีรวิโรจน์ (๓)

อันพฤษภา..มะไฟ..ไม้ยืนต้น
สรรพคุณ หนุนนำ ล้าเลิศจริง

แทบทุกคน...รู้จัก...มักคุ้นยิ่ง
จำเพาะหญิง ชอบลิ้ม อิ่มเอมกัน

ห้อยเป็นพวง..ระย้า..สุกคาต้น
ชื่นเกษม เอ็มโอษฐ์ คนโจษจัน

ช่างน่ายล ผลเหลือง เรือเรื่อนั้น
รสชาติอัน หวานอร่อย ไม่น้อยเลย

มารู้จัก สักหน่อย ใครร่อยเรียง
ด้วยเหตุว่า “มะไฟ” ไม่คุ้นเคย

สาระเพียง ผิวเผิน เขินเหลือเอ่ย
ขอเปิดเผย ต่อท่าน เพียรอ่านมา

Baccaurea ramiflora ชื่อวิทยาศาสตร์
มะขามป้อม...ยอมรับ...น่าจับตา

ฟังประหลาด ถูกจัดไว้ในวงศา
ด้วยสรรพคุณ มากมูลค่า ราคาดี

พืชพื้นเมือง เลื่องชื่อ ระบือนาม
ณ ถิ่นอิเหนา เข้าไทย มากมายมี

ขึ้นดงงาม อร่ามเมลิอง รุ่งเรืองศรี
กาลก่อนนี้ ที่พบเห็น เป็นประจำ

สรรพคุณ มะไฟ มากมายล้น
ยกตัวอย่าง..สังเขปนี้..ที่น่าจำ

เมล็ดผล ไบรอก ประจักษ์ล้ำ
เพื่อลองทำ....ใช้ดู.....ให้รู้ชัด

บำรุงธาตุ พยาธิตาย ได้ผลดี แก้วพิษผี มาเลเรีย เพ็ลลีย์ด้วยหวัด
ทั้งกลากเกลื่อน เรือนไอ ได้สารพัด อีกบรรเทา..เบาขัด..ใบจัดการ

ผลมะไฟ ใช้อำนวย ช่วยชุ่มคอ รสชาติก็ ขอชม เปรี้ยวอมหวาน
แก้ท้องผูก..จุกเพื่อ...เรอจนอาาน อยู่เนิ่นนาน พลันหาย ไกลจากตน

รากสดแห้ง แจ็งประจักษ์ ช่วยรักษา อีกเยียวยา...ฝึภายใน...ใช้เป็นผล
ดับร้าวรวด ปวดข้อเข่า เศร้ากมล ผิวอ้อเสบ เคยเจ็บจน ทนทรมาน

อีกมากมาย มะไฟนี้ มีสรรพคุณ ช่วยแก้หุนุน พูนเพิ่ม เสริมสุขสานต์
สมควรปลูก...ถูกหา...นำมาทาน พืชพื้นบ้าน..อนันต์ค่า..น่าสนใจ

โกวิท ธีรวิโรจน์ (๔)

เป็นต้นไม้สมุนไพรในวรรณคดี เมืองไทยมีปลูกมากในภาคใต้
อีสานเหนือออกตกนี้มีทั่วไป คือ"มะไฟ" หนึ่งไม้ในรามเกียรติ์

ไม้ยืนต้นสูงโล่งดูโปร่งบาง แถวภาคกลางเรียก"มะไฟ"ไม่ผิดเพี้ยน
อีสานเรียก"หมากไฟ"ใยนักเรียน เนื้อขาวเนียนภาคใต้เพรียกเรียก "ส้มไฟ"

ต้นมะไฟกิ่งก้านแตกแยกเป็นพุ่ม
ปลายใบแหลมเรียบเด่นเห็นเส้นใน

แผ่เป็นกลุ่มใบเดี่ยวสีเขียวใส
มะไฟไทยทรงสวยสตรระททวย

ดอกมะไฟเมียผู้อยู่คนละซ้อ
กลีบดอกมีทั้งสีเหลือง ม่วง แดงด้วย

ออกดอกตามซอกกิ่งดูยิ่งสวย
กลิ่นระรวยโชยหอมชวนดมดม

ผลมะไฟอยู่เป็นช่อล่อกิ่งต้น
รสเปรี้ยวดีมีอมหวานชานอารมณ์

สีเหลืองหม่นยลอีกที่สีออกส้ม
ผลรีกลมเนื้อขาวใสเม็ดในสีน้ำตาล

มะไฟสุกทานแล้วดีมีประโยชน์
วิตามินซีจากมะไฟผลที่ทาน

ไม่มีโทษใช้จริงปรุงอาหาร
ช่วยสมานผิวพรรณให้ใสดั่งเนียน

สรรพคุณของมะไฟไม่กังขา
ทานมะไฟช่วยชุ่มคอพอกหายเลี่ยน

ใช้เป็นยารักษาโรคหายโศกเศียร
ช่วยผิวเนียนสวยดั่งเปล่งปลั่งดี

ใบมะไฟใช้เป็นยาได้สารพัด
ใช้เป็นยาแก้ไอได้อย่างดี

ช่วยแก้หวัด เก้ล่อนฮิต ถอนพิษผี
พยาธิมีถ่ายได้ถ้าใช้ใบมะไฟ

สมุนไพรรากมะไฟใช้ทำยา
อีกท้องอืด ท้องเฟ้อ เรอก็หาย

ใช้รักษาปวดเข่าข้อพอกช่วยได้
ปวดท้องไส้เม็ล็ดมะไฟใช้บรรเทา

อีกมากมายที่มะไฟให้ประโยชน์
ผลมะไฟนำมาปั่นกันเถอะเรา

ไม่มีโทษแล้วโยไม่ทานเล่า
และก็เอารากเม็ล็ดใบไปทำยา

จตุพร สุวรรณปากแพรง

พีละไม คู่แฝด น้องมะไฟ
จากสกุล ที่ชื่อ bacauria

ต้นผลคล้าย คลึงกัน เจ้าสัวเสี่ย
Specia แยกได้ เป็นสองทาง

พีละไม ได้spicy motleyana มะไฟนะ rambi- floraหนา
คนไม่รู้ นึกว่า พีชเดียนะ ชื่อต่างนะ เป็นเพราะ ต่างเรียกกัน

น้องมะไฟ ขั้วผล ไม่มีจุก หากมีจุก พีละไม ยังไงนั้น
แค่มีจุก ไม่มีจุก ก็เท่านั้น ที่เหลือมัน ดันคล้าย ให้ลืมนอง

อันเนื้อใน มีต่าง ตรงเปลือกหุ้ม มะไฟนุ่ม สีใส ไม่ขุ่นหมอง
แต่ละไม เยื่อขาว ดูขุ่นครอง เนื้อละไม ยังต้อง แน่นกว่ากัน

ส่วนรสชาติเปรี้ยวหวาน นุ่มช่างคล้าย ผลมะไฟ อาจเปรี้ยว นิดหน่อยนั้น
ผลละไม อาจหวาน มากกว่ากัน แต่ผลมัน กินแล้ว ชุ่มชื้นคอ..

เกษม ศรีโยทัย (๑)

กลอนมะไฟ มะเฟือง เรื่องยุ่งยาก แต่งลำบาก จักเอ๋ย เผยให้รู้
คงยึดเยื่อ ยึดเนื้อหา นานน่าดู สมองทุ่ ตีบตัน เกินบรรยาย

ลักษณะทาง พฤษศาสตร์ จัดวงศา อิกนานา ประการ นั้นหากได้
คิดขีดเขียน กาพย์กลอน แทบนอนตาย ด้วยว่าใช้...เวลา...นับเนิ่นนาน

เรื่อยเรื่อย เรียงเรียง เฉียงเฉไฉ แต่งตามใจ เจ้าของ แล้วลองอ่าน
ปรับแก้ไข ภายหลัง นั่งตรวจทาน ได้กลอนกานท์ ท้นส่ง คงพอใจ

อันมะไฟไม่มีใครไม่รู้จัก ไยเขียนกลอน ยากนัก ชักอยากรู้
เขียนไม่สิ้น ไม่ไหล ไม่พรั่งพรู ขอถามหน่อย คุณครู ตอบหนูที่

ขอตอบแทน คุณครู คุณสักตั้ง คนเขียนยัง มีไฟ แค่นี้
มีไฟมาก เขียนไว เนื้อหาดี แถมจะมี ลีลา น่าติดตาม

หากมั่นใจว่า ไฟมี แต่มีน้อย เรื่องที่เขียน ย่อมด้อย กร่อยแพบฟ้าม
ก่อนจะเขียน จึงต้อง หาเนื้อความ เมื่อเนื้อความ ชัดแล้ว ย่อมพรั่งพรู

ในตอนนี้ มีคน แต่งหลายหลาก ความยุ่งยาก ย่อมเกิด และยากอยู่
ที่จะหา เนื้อหา ที่น่ารู้ คงต้องดู ต้องค่อย ครุ่นคิดไป

แต่หากใจ ยังมี ความมุ่งมั่น เนื้อหานั้น ย่อมคง ต้องหาได้
ตัวผู้น้อย ขอเป็น กำลังใจ ให้สำเร็จ ลงได้ ตั้งใจจินต์

เกษม ศรีโยทัย (๒)

ต้นมะไฟจัดอยู่ในวงศ์มะขามป้อม ไม้อ้อมค้อมวงศ์ PHYLLANTHACEAE

ชื่อสามัญใช้ชื่อ Burmese grape tree มะไฟนี้พบได้แถบเอเชีย

มะไฟเป็นไม้ยืนต้นดอกเป็นช่อ ผลอ่อนก็อดไสไม่มีเสี้ยน

มีขนคล้ายกำมะหยี่ละเอียด เอามือเขี่ยจะเห็นเป็นนูนนวล

ผลแก่ผิวจะเกลี้ยงเปลือกสีเหลือง เนื้อฟูเฟื่องขาวใสอมชมพูหรือขาวล้วน
นิยมปลูกพันธุ์ไข่เต่า เหยี่ยวทองในสวน มีบางส่วนพันธุ์มะไฟสีม่วงก็ปลูกกัน

ผลทานกินสดสดหรือทำน้ำผลไม้ ใบมะไฟ รากสด-แห้งมีคุณสมบัติ
สรรพคุณรักษาโรคได้อเนกอนันต์ แก้ไข้มาลาเรียนั้น ไข้หวัด ชุ่มคอดี

ดับพิษร้อน ละลายเสมหะ ช่วยย่อย อีกไม่น้อยใช้รักษาให้สุขศรี
ตั้งหลายโรคใช้มะไฟได้ทุกที่ ทั้งโรคฝี โรคเรื้อรัง วัณโรคมลาย

นอกจากนี้มีประโยชน์เป็นอาหาร ใช้ทำแกงรับประทานได้สมหมาย
ทำสตูร จะดอง หรือทำไวน์ วิตามินซีของมะไฟทำคอลลาเจนเนียน

ไม้โบราณพันธุ์นี้แสนดียิ่ง ปลูกไว้อิงร่มได้ไม่หันเหียน
ผลกินได้ใช้รักษาแก้ไอเจียน หากพากเพียรปลูกไว้ได้ประโยชน์นาน

อานนท์ สรวิสูตร

